

Bartłomiej Rogalski

Szklane naczynie typu Eggers 230 (typ Kowalewko) z Iglic, gmina Resko, powiat łobeski (niem. *Geiglitz*, Kr. *Regenwalde*)**Glass vessel of Eggers 230 type (Kowalewko type) from Iglice, Resko commune, Łobez district, (German: *Geiglitz*, Kr. *Regenwalde*)**

Abstract: In the Archives of the Department of Archaeology of the National Museum in Szczecin (file No. 839), there is a letter written by Alfred Röwe, dated July 12, 1942 informing H.J. Eggers about a discovery of Eggers 230 type glass cup (Kowalewko type) in the palace garden in Iglice, Resko commune, Łobez district. This vessel has been known so far only from a rough sketch and brief mentions in the literature on the subject. In Iglice, artefacts from the Roman period were being discovered from the late 19th century on at least two sites – cemeteries.

Keywords: Iglice, archives, Eggers 230 vessel, Migration period

Słowa kluczowe: Iglice, archiwalia, naczynie Eggers 230, okres wędrówek ludów

Szklany pucharek typu Eggers 230 z Iglic, gm. Resko, pow. łobeski (niem. *Geiglitz*, Kr. *Saatzig*) jest zabytkiem znanym dziś wyłącznie z lakonicznych wzmianek w literaturze. Naczynie to, odkryte w 1942 roku, wymienia (bez ilustracji) Hans Jürgen Eggers w publikacji z 1951 roku jako zabytek wówczas nowo odkryty, dotąd nieopublikowany i pochodzący z wyposażenia grobu szkieletowego (Eggers 1951, 105, punkt 667, 195). Schematyczną rycinę naczynia z Iglic autor ten zamieścił natomiast w pracy z 1959 roku (Eggers 1959, 21, tabl. 3:C). Ponownie określił ten pucharek jako element wyposażenia, jedyny zresztą, grobu szkieletowego. Informacji o szklanym naczyniu z Iglic brak natomiast zarówno w katalogu H.J. Eggersa (Archiwum Działu Archeologii MNS), jak i w publikacji archiwaliów tego badacza autorstwa Petera F. Starego (Eggers, Stary 2001, 117). Pucharek z Iglic wymienił natomiast Günter Rau jako zabytek

z grobu szkieletowego, którego nie wyeksplorowano do końca (Rau 1972, 113, 124, 130, 145, 156, 175).

W polskiej literaturze naczynie Eggers 230 z Iglic określił Henryk Machajewski, bez ilustracji zabytku, także jako zbytek z grobu szkieletowego (Machajewski 1992, 122, tab. 4). Teresa Stawiarska natomiast w swojej monografii naczyń szklanych z okresu rzymskiego w Polsce podała typ naczynia, ale okoliczności znalezienia zabytku – mimo cytowania wyżej wymienionych autorów – uznała za nieokreślone (Stawiarska 1999, 293).

W Archiwum Działu Archeologii Muzeum Narodowego w Szczecinie (teczka nr 839) znajduje się list autorstwa Alfreda Røwego z dnia 12 lipca 1942 roku, w którym informuje H.J. Eggersa o odkryciu pucharka, dołączając fotografię zabytku (ryc. 1)¹. Informację o odkryciu A. Røwe otrzymał, jak sam pisze, od właścicielki ziemskiej z Dąbia, pow. gryficki (*Wöldenburg*, Kr. *Regenwalde*) nazwiskiem Radmann. Naczynie znalazł robotnik kopiący rów pod wodociąg w ogrodzie na tyłach pałacu w Iglicach, na głębokości ok. 1,5 m. Alfred Røwe udał się na miejsce odkrycia zabytku i przeprowadził wywiad ze znalazcą. Zgodnie z jego relacją w wykopie zalegały resztki kości (*Knochenreste*), a gleba w ich otoczeniu była przebarwiona.

Znalezione w Iglicach szklane naczynie typu Eggers 230 (typ Kowalki) opisał A. Røwe jako barwy ciemnozielonej, o wysokości 10 cm i średnicy wylewu 6,6 cm. Pucharek zdobiony był czterema rzędami szlifowanych owali oraz dwoma dookólnymi bruzdami pod wylewem. Jak wynika z fotografii, naczynie różniło się nieco od znanej w literaturze ryciny, zwłaszcza proporcjami szlifowanych owali (Eggers 1959, 21, tabl. 3:C). Spośród zachowanych w całości okazów naczyń tego typu najbliższy morfologicznie wydaje się mu egzemplarz z Borkowic, pow. koszaliński (Bursche, Machajewski, Rogalski 2012, 300). Pucharki tego typu pojawiają się na Pomorzu Zachodnim w fazie C3/D podobnie jak na rozległym obszarze Barbaricum między Bałtykiem a Morzem Czarnym, gdzie lokować należy ośrodki ich wytwarzania (Bursche, Machajewski, Rogalski 2012, 300; Machajewski 1992, 124, tam dalsza literatura). Naczynie przekazano do Muzeum w Resku (*Museum Regenwalde*). Kontekst zdeponowania pucharka pozostaje nadal niejasny. Uwaga znalazcy o kościach i przebarwieniu gruntu wokół (wypełnisko obiektu?) nakazuje zachować dotychczasowe założenie o grobie szkieletowym (Eggers 1951, 105, punkt 667 na s. 195; Machajewski 1992, 124; Rau 1972, 113, 124, 130, 145, 156, 175).

¹ Bardzo serdecznie dziękuję Panom prof. Achimowi Leubemu i Björnowi Rauchfußowi MA za pomoc w tłumaczeniu pisanej ręcznie kurrentą relacji A. Røwego.

Materiały z okresu wpływów rzymskich znajdowano w okolicach Iglic od końca XIX wieku, m.in. zniszczone pochówki popielnicowe na obszarze żwirowni, około 3 km na wschód od miejscowości. Zabytki te wskazują na obecność co najmniej dwóch cmentarzysk (Bursche, Machajewski, Rogalski 2012, 253, tam dalsza literatura). Pucharek Eggers 230 dowodzić może istnienia kolejnej nekropolii w samych Iglicach.

Ryc. 1. Pucharek typu Eggers 230 z Iglie na fotografii wykonanej w 1942 r. w ówczesnym *Museum Regenwalde* dołączonej przez A. Röwego do listu datowanego na 12 VII 1942 r., w którym informował H.J. Eggersa o okolicznościach odkrycia tego zabytku. Archiwum Działu Archeologii MNS, teczka nr 839

Fig. 1. Photograph of the glass vessel of Eggers 230 type from Iglie taken in 1942 in the then *Museum Regenwalde* attached by A. Röwe to a letter franked on July 12, 1942 in which he informed H.J. Eggers about how it had been discovered. The MNS Department of Archaeology Archives, folder No. 839

Literatura

- Bursche A., Machajewski H., Rogalski B. 2012. Okres przedrzymski – okres wędrówek ludów – katalog zabytków. W: K. Kowalski, D. Kozłowska-Skoczka (red.), *Zaginione – ocalone. Szczecińska kolekcja starożytności pomorskich*. Szczecin, 237–312.
- Eggers H.J. 1951. *Der Römische Import im Freien Germanien*. Hamburg.
- Eggers H.J. 1959. Grabfunde der Völkerwanderungszeit aus Pommern. *Baltische Studien. Neue Folge* 32, 13–21.
- Eggers H.J., Stary P.F. 2001. *Funde der Vorrömischen Eisenzeit, der Römischen Kaiserzeit und der Fölkerwanderungszeit in Pommern*. Lübsdorf.
- Machajewski H. 1992. *Z badań nad chronologią dębczyńskiej grupy kulturowej w dorzeczu Parsęty*. Poznań.
- Rau G. 1972. Körpergräber mit Glassbeigaben des 4. Nachchristlichen Jahrhunderts im Oder-Weichsel-Raum. *Acta Praehistorica et Archaeologica* 3, 109–214.
- Stawiarska T. 1999. *Naczynia szklane z okresu rzymskiego z terenu Polski*. Warszawa.

dr Bartłomiej Rogalski
Muzeum Narodowe w Szczecinie
b.rogalski@muzeum.szczecin.pl